

А.О. Гусєв
студ. I курсу магістратури
спеціальність «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к. е. н., доц. Н.Л. Кусик

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Досліджувана тема є актуальною, оскільки податкові платежі є одним з ключових елементів економічних відносин між різними макроекономічними суб'єктами. При цьому, якщо для держави податки є основним джерелом бюджетних доходів, то для підприємницького сектору – однією з найбільш вагомих складових витрат. Це означає, що ефективність діяльності підприємства залежить від оптимізації рівня податкового тягаря. Дослідження основних теоретико-методологічних засад аналізу розрахунків за податками поставлено за мету в даних тезах.

На рівні сектору підприємництва податковий аналіз – процес вивчення податкових платежів, що сплачує підприємство, у певний період у порівнянні з попередніми періодами з метою визначення рівня податкового навантаження та, як наслідок, методів управління ним.

Проведення аналізу розрахунків за податками на підприємстві включає:

- 1) дослідження системи оподаткування на підприємстві в цілому (визначення переліку податкових платежів, що сплачує підприємство; визначення динаміки змін за кожним податком; встановлення причин зміни обсягів кожного податкового платежу);
- 2) оцінку відносного податкового навантаження на підприємство (розрахунок низки аналітичних показників податкового

навантаження, за допомогою яких визначається загальний рівень податкового тягаря у порівнянні з попереднім звітним періодом);

3) визначення впливу заборгованості підприємства за податками на загальний рівень фінансової стійкості (визначення податкових платежів, що протягом досліджуваного періоду здійснили найбільший вплив на рівень платоспроможності; встановлення чинників, що можуть спричинити підвищення рівня податкового тягаря і, як наслідок, зниження платоспроможності підприємства);

4) розробку заходів щодо мінімізації податкового навантаження підприємства (пошук шляхів податкової оптимізації в межах чинного законодавства, зокрема, із застосуванням податкових пільг, спрощеної системи оподаткування тощо) [1, с. 208].

Джерелами інформації для проведення аналізу розрахунків підприємства за податками є:

1) первинні документи з обліку розрахунків підприємства за податками:

- податкові накладні;
- розрахунково-платіжні відомості (в частині ПДФО);
- платіжні доручення, пов'язані з перерахуванням податкових платежів до бюджету чи їх відшкодуванням;
- бухгалтерські довідки щодо операцій з обліку розрахунків за податками тощо;

2) облікові реєстри щодо операцій, пов'язаних з нарахуванням і сплатою податків:

- журнал-ордер № 3 (Відомість 3.6 аналітичного обліку розрахунків з бюджетом);
- оборотно-сальдова відомість за синтетичним рахунком 64 «Розрахунки за податками й платежами» (в частині субрахунку 641 «Розрахунки за податками») тощо;

3) фінансова звітність:

- форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (рядки: 1045 «Відстрочені податкові активи», 1135 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом», 1136 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом з податку на прибуток», 1500 «Відстрочені податкові зобов'язання», 1620 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом», 1621 «Поточна

кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом з податку на прибуток»);

– форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» (рядок 2300 «Витрати (дохід) з податку на прибуток»);

– форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» (рядки 3005 «Повернення податків і зборів», 3006 «Повернення ПДВ», 3115 «Витрачання на оплату зобов'язань з податків і зборів»);

– форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» (розділ XII «Податок на прибуток») тощо;

4) податкова звітність (податкові декларації за кожним податком).

Рівень податкового навантаження підприємства визначається наступними показниками (табл. 1):

Таблиця 1

Показники податкового навантаження підприємства

Показник	Формула	Розшифрування
Рівень податкового навантаження відносно валової виручки	$РПН = \frac{СП}{ВВ}$	РПН – рівень податкового навантаження
		СП – загальна сума податкових платежів (рядок 3115 фінансової звітності)
		ВВ – валова виручка від реалізації (рядок 2000 фінансової звітності)
Рівень податкового навантаження відносно кількості працівників	$РПН = \frac{СП}{КП}$	РПН – рівень податкового навантаження
		СП – загальна сума податкових платежів (рядок 3115 фінансової звітності)
		КП – загальна кількість працівників (титульна частина форми № 1 фінансової звітності)
Рівень податкового навантаження відносно вартості активів	$РПН = \frac{СП}{ВА}$	РПН – рівень податкового навантаження
		СП – загальна сума податкових платежів (рядок 3115 фінансової звітності)
		ВА – вартість активів (рядок 1300 фінансової звітності)

Джерело: складено автором

Слід зазначити, що рівень податкового навантаження, розрахований за будь-якою методикою, передбачає врахування сплати не лише безпосередньо податків, але й зборів.

З метою визначення реальної ставки, за якою підприємство сплачує податок на прибуток у звітному періоді, використовується також показник ефективної ставки податку на прибуток, що розраховується за формулою:

$$ЕСПП = \frac{ВПП}{ФРДО},$$

де ЕСПП – ефективна ставка податку на прибуток;

ВПП – витрати з податку на прибуток (рядок 2300 фінансової звітності);

ФРДО – фінансовий результат до оподаткування (рядок 2290 фінансової звітності).

Сутність цього показника полягає у тому, що податок на прибуток сплачується не лише з урахуванням поточного податку на прибуток, але й також відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань. Цей показник дозволяє визначити реальну ставку, за якою було нараховано податок на прибуток [2, с. 196].

Таким чином, основним призначенням аналізу розрахунків підприємства за податками є визначення рівня та управління податковим навантаженням підприємства, а також пошук легальних шляхів його мінімізації. Показник податкового навантаження розраховується як відношення суми сплачених податків до певної бази (валова виручка, кількість працівників, вартість активів).

Список використаної літератури

1. Мельник О.В. Податковий аналіз як інструмент податкового менеджменту сільськогосподарського підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки. Економіка та управління національним господарством*. 2016. Вип. 14. С. 207–210.
2. Калабухова С.В. Аналіз податкової ефективності суб'єкта господарювання. *Економічний аналіз*. 2018. Том 28. № 4. С. 193–199.